विधित्साविशेषतृष्णा धेट्पानेअस्यरूपं प्रवृत्तवाक्यःप्रवृत्तिवाक् अनसूयकःपरदोषादर्शी तत्रहेतुः विधित्समानइति स्तंभोनमस्काराद्यकरणं मानस्तद्धेतुर्महत्त्वाभिमानस्तदुभयवान् ॥ ६ ॥ ७ ॥ लोक वृत्तेरजस्तमःकार्ये यदायतः तज्जुगुप्सतेनिंदति ॥८ ॥ विरागस्यरागहीनस्यरूपंलक्षणं मृदुःस्तंभादिहीनः आर्जवमकौटिल्यं ॥ ९ ॥ द्वंद्वानिमानापमानादीनि ॥ १० ॥ जातस्येतिकर्मणिषष्ठी वैश्यत्वंकर्तृ सद्गुणवंतंवैश्यत्वादयःस्वयमायांतीतिगुणकृतएववर्णविभागोनजातिकृतइतिभावः ॥ ११ ॥ ब्राह्मण्यंब्रह्मवित्त्वं ॥ १२ ॥ इत्यारण्यकेप०नै०भा०द्वादशाधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २१२॥ ॥ ७ ॥ ज्ञानक्रियाशक्तिमतोर्धीप्राणयोरात्मान्यत्वमग्निर्मूर्धादिवःककुत्पतिःपृथिव्याअयं अपांरेतांसिजिन्वतीतिमंत्रप्रकाशितंवक्तुमारभते पार्थिवमिति पार्थिवंपृथिवीबाहुल्यात् धातुंत्वगादिमयंदेहंआसाद्यप्रा

प्रवृत्तवाक्योमंत्रीचयोनराग्योनसूयकः॥ विधित्समानोविप्रर्षेस्तब्धोमानीसराजसः ॥ ६ ॥ प्रकाशबहुलोधीरोनिर्विधित्सोनसूयकः ॥ अक्रोधनोनरोधी मान्दांतश्चैवससात्विकः ॥ ७ ॥ सात्विकस्त्वथसंबुद्धोलोकवृत्तेनक्लिश्यते॥ यदाबुध्यतिबोद्धव्यंलोकवृत्तंजुगुप्सते॥८॥ विरागस्यचरूपंतुपूर्वमेवप्रवर्तते॥ मृदुर्भवत्यहंकारःप्रसीदत्यार्जवंचयत् ॥ ९ ॥ ततोस्यसर्वद्वंद्वानिप्रशाम्यंतिपरस्परं॥ नचास्यसंशयोनामक्वचिद्भवतिकश्चन ॥ १० ॥ शूद्रयोनौहिजातस्यस द्गुणानुपतिष्ठतः॥ वैश्यत्वंलभतेब्रह्मन्क्षत्रियत्वंतथैवच ॥ ११ ॥ आर्जवेवर्तमानस्यब्राह्मण्यमभिजायते॥ गुणास्तेकीर्तिताःसर्वेकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि॥ १२॥ इतिश्रीमहाभारतेआरण्यकेपर्वणिमार्कंडेयसमास्यापर्वणिब्राह्मणव्याधसंवादेद्वादशाधिकद्विशततमोऽध्यायः॥ २१२॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

ब्राह्मणउवाच पार्थिवंधातुमासाद्यशारीरोग्निःकथंभवेत् ॥ अवकाशविशेषेणकथंवर्तयतेनिलः ॥ १ ॥ मार्कंडेयउवाच प्रश्नमेतंसमुद्दिष्टंब्राह्मणेन युधिष्ठिर॥ व्याधस्तुकथयामासब्राह्मणायमहात्मने॥ २॥ व्याधउवाच मूर्धानमाश्रितोवह्निःशरीरंपरिपालयन् ॥ प्राणोमूर्धनिचाग्नौचवर्तमानोवि चेष्टते ॥ ३ ॥ भूतंभव्यंभविष्यंचसर्वंप्राणेप्रतिष्ठितं॥ श्रेष्ठंतदेवभूतानांब्रह्मयोनिमुपास्महे ॥ ४ ॥

प्यप्रकाशप्रवृत्तिमोहाद्याश्रयोग्निर्विज्ञानाख्यस्तेजोधातुःशारीरःशरीराभिमानीकथंभवेत् अवकाशविशेषेणनाडीमार्गभेदेन वर्तयतेशरीरंचेष्टयते ॥१॥२॥ मूर्धनिसहस्रारेस्थितत्वात्श्रेष्ठत्वाद्वामूर्धानंचिदात्मा नंअग्निर्विज्ञानात्माश्रितस्तदुपाधितांप्राप्तःसन्शरीरंपरिपालयन्चित्प्रतिबिंबंप्राप्यधीधातुःशरीरंचेतयतीत्यर्थः एतेनाग्निमूर्द्धेतिपदद्वयंव्याख्यातं प्राणस्तुतयोरुभयोरप्युपाधिरित्याह प्राणइति एतेनचिद्विज्ञा नंद्वयंवायुशब्दितंतस्यककुदिवककुत्चालकतयाश्रेष्ठःप्राणइत्युक्तं ॥ ३ ॥ अस्यककुत्त्वंव्याचष्टे भूतमिति प्राणेचिद्विज्ञानाभ्यांयुक्तेसूत्रात्मरूपे ब्रह्मकार्यरूपंयोनिंविराडादेः ॥ ४ ॥

Digitized by Google